

Landsstyreformandens nytårstale

1. januar 1992

Af Lars Emil Johansen

Vi lever i en tid, hvor hele verden er sat i bevægelse. Hvor gamle velkendte grænser brydes ned og nye opstår. Hvor politiske systemer ikke længere er bæredygtige og må laves om. Hvor markedsøkonomien sætter deres præg på arbejdspladser og firmaformer og tvinger forandringer igennem. Forandringer som ingen ville have troet mulige for kun få år siden. Hvor sammenslutninger af lande og opløsninger af andre synes at være dagens orden. Hvor tidligere tiders ideologier og tankegange må ændres og fornyes. Hvor kravene om selvstyre og retten til kulturel egenart bliver stærkere end nogensinde før. Vi lever i en verden i forandring.

Vort land Grønland er ikke længere en isoleret ø i verden. Vi har selv ønsket at forlade den isolerede tilværelse og indtage vor egen plads i den moderne verden. Det var det, vi slog fast dengang, vi vandt vort hjemmestyre. Og det er det, vi har arbejdet på gennem de år, hvor vi har fået indført hjemmestyret. Idag kan vi med stolthed sige, at det er lykkedes. Vi er blevet en selvstændig del af verdenssamfundet.

Samtidig er vi blevet underkastet de kræfter, som styrer det internationale samfund. Vi kan ikke længere lade som om, vi eksisterer uafhængigt af verdensmarkedskræfterne og bare regne med, at andre nok klarer skærene for os. Vi må gøre det selv. Den tid, hvor vort land levede en beskyttet tilværelse, er forbi. Nu står vi midt i verdenssamfundets malstrøm, og det er op til os selv at styre vores båd gennem strømmen. Vel at mærke i konkurrence med alle de andre lande i verden, der også vil være med på det nye verdenskort.

Det er en spændende tid. En tid med udfordringer og krav om forandringer og fornyelse. En tid, der på den ene side kan virke uoverskuelig og usikker – men på den anden side åbner for muligheden for nytænkning og kreativitet, som aldrig før. Det er en tid, der kræver engagement og fornyelse af hver eneste borger i dette land, hvis vi sammen skal føre vores skib sikkert i havn. Men mest af alt er det en tid, hvor vi alle må lære at arbejde for Grønland som en helhed. Og ikke kun se tingene fra vores eget lille hjørne af landet eller vores egen isole-

Landsstyreformand Lars Emil Johansen. Foto: Lisbet Lyager.

rede interessesfære. Hvis vi skal klare de meget alvorlige skær, der ligger foran os i de kommende år, må vi alle forsøge at sætte helheden før særinteressen – at arbejde for Grønland og ikke blot for os selv. Det er netop forudsætningen for, at vi kan overleve som et stærkere, mere selvstændigt og et mere stolt land i det nye verdensbillede.

Når jeg har startet denne nytårstale med nogle overordnede verdensbetragtninger, er det fordi jeg mener, at de ting vi

oplever i vores hverdag, og den måde vi forsøger at indrette os på, er afhængige af den omverden, vi er en del af. Hvis vi ikke tager det med i vore betragtninger, vil det ikke lykkes for os at skabe et bedre liv for os selv og vore medborgere. Ingen af de mange væsentlige problemer, der i disse dage optager det grønlandske folk, er isolerede fænomener, der bare kan løses for sig selv. Vi er blevet et samfund, hvor alle dele hænger sammen, og hvor indgreb ét sted medfører forandringer andre steder.

Dette ses tydeligt i forbindelse med den omlægning af KNI, som vi diskuterer i disse dage. Jeg vil gerne slå fast een gang for alle, at de forandringer, der planlægges i forbindelse med KNI, har til hensigt at *gavne* hele Grønland og bringe hele vores erhvervsliv i overensstemmelse med den nutid vi lever i. Forandringen af KNI er et led i det stadige opgør med resterne fra kolonitiden.

Vi har i landsstyret erkendt, at vi ikke i tilstrækkelig grad har formået at give befolkningen de basis-oplysninger, som er forudsætningen for en lødig debat med udgangspunkt i virkeligheden.

Jeg vil også gerne benytte lejligheden til at understrege, at vi blandt KNI's personale har en stor menneskelig ressource, fordi netop KNI har satset på at uddanne sit personale. Bedre uddannelse gør de ansatte mere parate til at omstille sig til nye tider. En dynamisk arbejdsplads vil altid være i stadig forandring.

På samme måde som vi har omlagt Royal Greenland og skabt et moderne internationalt firma, som vi alle kan være stolte af, på samme måde vil vi omdanne KNI til en virksomhed, vi kan være stolte af. På samme måde, som vi har fået fjernet fødestedskriteriet, vil vi fjerne privilegier hos os selv, der gør livet i det grønlandske samfund ulige. Hvad vi forsøger med KNI, er at skabe lige muligheder for alle i vort samfund. For alle, der har virkelyst og initiativ, og som ønsker at sætte noget i gang.

Vi overtog et system fra Danmark, da vi med hjemmestyret overtog ledelsen af vor land. På mange måder har det været en slags sikkerhedsnet for os i de første

år, og på mange måder har vi ladet os bremse alt for meget af det system, vi overtog. Det var måske nødvendigt i hjemmestyrets første år, men nu er tiden kommet, hvor vi for alvor må gøre op med det system, vi har arvet fra fortidens kolonisystem, vi må bevæge os ind i den nutid, vi selv styrer.

Det er i høj grad den erkendelse, der netop gør dette år til et særligt markant år i vores historie. Hvad vi forsøger med det nye landsstyre er at skabe et nyt Grønland, hvor vi ikke længere frygter at forlade de kendte systemer, som vi har arvet fra andre, men i stedet for alvor stoler på vores egne kræfter. Det er landsstyrets ønske, at 1991 vil blive husket som det år, hvor vi for alvor tog fat om de grundliggende problemer indenfor vore egne rækker og modigt gennemførte de forandringer, der måtte til for at skabe et samfund af selvhjulpne, stolte grønlandske borgere. At det vil blive det år, hvor talen om grønlandisering ikke blot var en talemåde, men et middel til stadig nye tiltag for, at vort land netop bliver vort land, og ikke et samfund skabt af andre for os og før os.

Men forudsætningen er at alle vi, der ønsker at leve i dette land – uanset hudfarve eller herkomst – for alvor begynder at opfatte os selv som en helhed med fælles ansvar og fælles mål for fremtiden. For Grønland er ikke bare fiskeri, det er ikke bare KNI, det er ikke privat erhvervsliv, og det er ikke bare hver kommune for sig. Grønland er summen af alt, hvad vi sammen foretager os.

For os alle – det være sig politikere, embedsmænd, fiskere, fangere, stude-

rende, skolelærere, læger, sygeplejersker, fabriksarbejdere, kontorfolk og forretningsdrivende, eller hvad vi hver især beskæftiger os med – gælder det, at vi må lære at se vores egen arbejdsindsats i sammenhæng med hele det grønlandske samfund. Vi må tilpasse vore arbejdspladser og vores arbejdsindsats til samfundets behov og ikke bare til gavn for den enkelte. Det er ganske enkelt forudsætningen for, at vi kan skabe vores land en fremtid, der sikrer alle borgerne har et godt liv.

Vi har idag både et smukt og godt land med en meget høj grad af social sikkerhed for den enkelte borger. Og det ønsker vi at beholde. Forudsætningen herfor er, at vi er istand til at sikre os økonomisk. Det er ikke let i en tid, hvor manglen på råvarer rammer os meget hårdt. Vi har mistet vores torsk, og vi står idag uden minedrift. Men det skal ikke få os til at synke hen i selvmedlidenhed. Tværtimod må vi lære at se sådanne situationer som udfordringer til vores egen fantasi. For der kommer ikke længere nogen udefra og hjælper os. Vi må hjælpe os selv.

Netop i en tid med sådanne problemer er der brug for det klarsyn, initiativ og den fantasi, som vi sammen kan mobilisere. Der er brug for hver eneste af os og hver eneste ressource, vi har, til at søge at etablere nye produkter, indtjeningsmuligheder og besparelser på overflødige ting. I den situation har vi ikke råd til det alt for udbredte hærværk, vi begår mod os selv, mod vores fantasi og kreativitet. Jeg tænker her på det alt for høje brug af diverse rusmidler, som alt for længe har hærget vores

land. Jeg tror, det hænger sammen med vores traditionelle generthed. En tilbageholdenhed, som har været en del af den kultur, i de små lukkede samfund, som vores tidligere samfund var bygget på. Rusen bruges som en nøgle til at lukke op for indestængte følelser og tanker, vi gemmer på.

Men netop beruselse er den dårligst tænkelige måde for at åbne op for indestængte følelser. Det ser vi jo hver eneste dag i de sørgelige følgevirkninger, som spiritusforbruget medfører. Nu må tiden være kommet, hvor vi tør tale lige ud af posen om disse forhold, indrømme vores egne svagheder og gøre noget ved det.

Landsstyret har iværksat et større arbejde for at sætte ind mod misbruget af vores liv på alle de områder, hvor det misbruges. Vi må gøre op med vores generthed og tilbageholdenhed. Og vi må gøre op med ligegyldigheden overfor hinandens misbrug. En ligegyldighed, som giver sig udtryk i, at vi bare lader stå til, og ikke blander os, når venner og naboer går over gevind. Vi er ét samfund, og vi har brug for hinanden. Vi kan ikke bare lade hinanden synke hen i misbrug og lade som om det ikke angår os.

Det er mit oprigtige håb, at I alle vil søge at hjælpe til med at styrke de initiativer, vi nu sætter igang for at bremse livsmisbruget og styrke livskvaliteten. Vi er alle udsatte og har brug for positiv støtte for at komme videre. Vi har brug for en ny kultur omkring rusmidlerne, og vi har brug for at skabe et godt, spændende og sundt samfund i fremtiden.

Når det er sagt, vil jeg også gerne slå fast, at de mange positive ting, der sker i vort land under udvikling af stadig større selvstyre, gør Grønland til et af de mest spændende steder at leve og arbejde i nutidens verden. Vi er på mange måder et privilegeret folk, når vi sammenligner os med andre steder i verden. Det gælder både de oprindelige folk, og alle verdens forskellige folkeslag. Det skal vi glæde os over og nyde. Få mennesker i verden har et så smukt land med så rige naturmuligheder som vi. Få samfund i verden har så høj en grad af velstand for alle, som vi har. Og få samfund i verden har så gode muligheder for et frit og virksomt liv for alle borgere, som vi har. Det skal vi værne om og udbygge, så godt vi overhovedet kan.

Det er mit håb for fremtidens Grønland, at vi kan få bremset de negative tendenser i samfundet og skabe et på alle måder bedre og mere oprigtigt samfund. Et samfund, hvor den enkelte føler sig dybt involveret og medansvarlig for helheden. Et samfund, der er rigt nok til at sikre, at såvel den mindste bygd som den største by fungerer efter de ønsker, indbyggerne har til deres nærmiljø. Et samfund, hvor vi sammen værner om vores natur og vores kultur uden at gå i stå i fortidens systemer, men netop ved at inddrage det bedste i nye og spændende livsformer. Et samfund, der er grønlandsk, men samtidig er en del af det moderne verdenssamfund, og som stolt går aktivt ind i dette verdenssamfund. Et samfund, hvor de unge glæder sig til at uddanne sig til samfundsborgere og forbereder sig på at overtage ledel-

sen af samfundet på *alle* niveauer i fremtidens Grønland.

Det nye år, vi nu er gået ind i, markeres ved, at vi overtager sundhedsvæsenet fra staten. Dermed fuldføres intentionerne med Hjemmestyret. Vi har nu overtaget alle de områder, vi i sin tid forhandlede os frem til at overtage. Derfor bliver 1992 på mange måder et helt særligt år. De sidste områder er bragt hjem til os selv. Vi skal nu bevise, at vi *er* i stand til at få dem til at fungere, sådan som vi ønskede, da vi forlangte dem hjem; nemlig bedre end før.

Det er ikke en opgave for politikerne alene. Det er en opgave for det grønlandske folk som helhed. Politikerne kan kun vejlede og åbne muligheder. Det er hver enkelt af os borgere, der i det daglige skal bevise, at hjemmestyret var den rigtige løsning, og at vi her i landet kan styre os selv og vores samfund bedre end nogen andre.

En af de vigtigste forudsætninger for, at vi kan klare dette sammen, er et åbent samfund, hvor politikerne og borgerne i langt højere grad mødes og kommunikerer end tidligere. Det er et klart mål for 1992, at vi får åbnet op for det politiske liv, så der skabes langt bedre kommunikation mellem politikerne og borgerne. Det er også et personligt håb for mig, at der i 1992 vil ske en oplomstring af det politiske liv ude i befolkningen og specielt blandt ungdommen, så vi i langt højere grad fremover ser en organiseret medleven og indblanding fra borgerne overfor politikerne end idag.

Det er også mit håb, at så mange som muligt af vores unge studerende bevidst satser på at uddanne sig til fordel for

vort land og ikke kun for egen vindings skyld. Vi har idag mere end nogensinde før brug for de unge, som vi som samfund investerer i. Og vi har brug for, at den viden, de henter både her i landet og ude i verden, bliver målrettet til samfundets gavn. Til gengæld vil vi fortsat støtte dem, og hjælpe dem så godt vi formår. Også når de er langt hjemmefra, skal de vide, at vi står bag dem og ikke glemmer dem.

Vi er et lille folk set med verdens øjne. Så meget desto mere må vi stå sammen og støtte hinanden for at sikre de værdier, der er vores særkende i verden. Vi må ikke glemme de mange medborgere, som af forskellige grunde har måttet tage ophold udenfor Grønland, men som i deres hjerter hører til her. Jeg vil gerne sende en hilsen til alle de grønlandere, der bor udenfor Grønland og særlig til dem, der på grund af sygdom eller handicap, må opholde sig i Danmark. Vore tanker er hos dem, selv om de er langt borte.

Vi har mange venner i udlandet. Både i Danmark og andre steder udenfor vores daglige verden sidder der mennesker, som af bedste overbevisning søger at gøre et godt og positivt stykke arbejde for, at vort samfund skal få de bedst mulige livsvilkår. Vi har mange ansatte i Danmark og vi har mange samarbejdspartnere i udlandet, som vi har stor glæde af i vores daglige arbejde. Jeg sender dem alle en hilsen med ønsket om, at vi kan fortsætte det positive samarbejde også i det nye år. Den danske regering vil jeg gerne takke for endnu et positivt år, hvor vi har mærket en klar velvilje overfor vore ønsker om en sta-

dig større grad af selvstyre. En velvilje, jeg håber vi kan beholde og udbygge i året, der kommer, hvor vi bl.a. skal drøfte råstofforvaltningens fremtidige udvikling.

I går sendte Hendes Majestæt Dronningen en hilsen til os her i Grønland. Denne hilsen vil jeg gerne svare på ved at bringe Hendes Majestæt en hilsen fra os alle her i Grønland. En hilsen med ønsket om et godt nytår for såvel Dronningen, som hendes familie.

Jeg sender ligeledes en stor hilsen til vore stammefrønder i Canada, der fornylig har fået anerkendt rettigheder til land, ressourcer og derfor nu kan bane vejen til politisk selvbestemmelse.

Kære landsmænd! 1991 er nu løbet ud. Det har været et ganske turbulent år for os alle. Jeg kan ikke love, at 1992 bliver mindre omskifteligt, for vi lever i en omskiftelig verden. Tiden er til store forandringer og spændende udfordringer. Tiden står aldrig stille, og verden bevæger sig med stormskridt omkring os. Der er mange nye og spændende opgaver at tage fat på. 1992 vil blive et år, hvor vi fra landsstyrets side vil forsøge at åbne for så mange muligheder for de enkelte borgere som muligt, og hvor vi vil tage den udfordring op, det er at bringe Grønland ind i fremtiden på vores egne forudsætninger. Vi vil kæmpe for at tænke utraditionelt og ubundet af fortidens ideer og systemer. Og vi vil gøre, hvad vi formår for at netop I, som borgere, får mulighed for at udfolde jeres bedste kræfter for et nyt og spændende Kalaallit Nunaat.

Jeg ønsker jer alle et godt og helsebringende nyt år!